

Întâlniri cu Vlad Mugur

Vlad Mugur – Meșterul, cum i se spunea – venise la Cluj ca director al Naționalului și începuse să închege aici o „trupă de aur”. Teatrul Național a cunoscut atunci unul dintre vârfurile lui de strălucire și mărire. Nu știu cum, dar ne-am simpatizat din prima clipă. Eram prietenul actorilor, al teatrului, mereu prezent la repetiții. În 1970, l-am rugat să-mi citească o piesă, **Regele cel Mic și Regele cel Mare**, un pamflet politic în registru comic-grotesc, despre înlăturarea brutală a lui Dubček și sugrumarea Primăverii de la Praga. Au trecut șase săptămâni și Meșterul, încurcat, stânjenit, mă tot amâna, îmi mai cerea un răgaz. Am dedus că piesa e proastă și că el se jenează să-mi confirme supoziția. Într-o zi, mă întâlnesc cu prietenul meu de-o viață, taragotistul Dumitru Fărcaș, care îmi spune râzând în hohote: „Viorele, ți-am citit piesa. E mare, domnule, am răs până m-a luat cu rece pe șira spinării...” „Ce piesă?” „Aia cu regele mare și mic... A uitat-o Vlad Mugur la cabana Făget. Au citit-o și chelnerii și m-au rugat să i-o dau lui Vlad sau ție; le era frică s-o mai păstreze acolo.” Când i-am dat textul, Vlad a zâmbit vinovat și mi-a spus: „Te rog să mă ierți, am căutat-o peste tot, nu mai știam ce-am făcut cu ea... O citesc în două zile. De fapt, prima parte am citit-o pe nerăsuflăte și voiam să le citesc unor amici niște scene din ea, să ne amuzăm...” Exact după două zile, m-a chemat seara la teatru, în biroul lui. Mi-a analizat textul cu minuție: „Aici trenează, scena asta nu are rost; scrii altă scenă, aici, să argumentezi ideea pe care doar o enunți și nu o demonstrezi, la final renunți, ai alt final, în partea a doua, ți l-am subliniat, cu el închei. Regele mare să fie la început altruist, să pară chiar deștept și pe urmă îl divulgă, dai cu el de pământ, după ce spectatorul e tentat să-i țină partea”. Am refăcut piesa și a recitat-o, promițându-mi un loc în repertoriul stagiunii 1971–1972. În mai s-a desfășurat celebra plenară de la Mangalia; Meșterul mi-a spus: „Piesa asta nu se va juca în România nici peste 20 de ani. La Paris sau în altă parte, în Vest, da. Acolo putem fi mari amândoi. Aici se lasă noaptea...” În acea toamnă, Meșterul a plecat. Alesese exilul.

În serile când stăteam împreună la el în birou, în teatru, intram de două-trei ori în sala de spectacol. „E scena cutare, hai să vedem puțin cum arată!”. Rămânea ascuns după draperia roșie. Închidea ochii și stătea nemișcat câteva minute; apoi se uita,

trăgând ușor perdeaua, la chipurile oamenilor. În sfârșit, reveneam în hol și mergea, în spatele sălii, între cele două staluri; de acolo privea scena, jocul actorilor. Îl întrebam: „Ce e asta, meștere?” Îmi răspundea răbdător: „Dragul meu, să scrii teatru văd că-ți place. Și ești în stare să stai ore întregi aici, ca să înțelegi totul. De ce zic să scrii? Ai două calități: replica dumitale e scurtă, percutantă, umorul profund; replica intră în gura actorilor și asta e extrem de important; apoi, ai o căldură interioară deosebită. Sunt lucruri pe care nu le înveți, cu ele te naști. De ce mă uit în sală pe furis? Poate că matale ți se pare comic sau stupid gestul meu. Explicația? Ascult și îmi dau seama, fără să văd nimic, dacă actorii spun replicile așa, ca să termine, sau trăiesc rolul, dacă vorbele lor vin dinăuntru, simțite, cu emoție și căldură, sau sunt reci, ca niște lemne aruncate lângă gura sobei. Mă uit la spectatori și-i privesc din față: dacă sunt atenți, ochi și urechi, la scenă, e bine, e ideal; dacă dorm, dacă se mișcă, tușesc sau se uită pe pereți, în scenă nu se joacă teatru! Când mă duc în spatele sălii, privesc scena și îmi dau seama dacă mișcarea se face în concordanță cu textul și trăirea sau e doar o plimbare de colo-colo...” Zile și seri în șir am stat la repetițiile Meșterului și am învățat teatru, lucru pentru care i-am fost și-i sunt recunoscător. Dar serile acelea de vis, de boemă și farmec, petrecute, de obicei, la Continental, alături de Meșter și de prietenii lui: Motoi, Valentino Dain, Zighi Munte, Ionescu-Gion (care repeta în piesa lui D.R. Popescu **Pisica în noaptea Anului Nou**)?... Mai veneau acolo Ioan Taub, Val Mugur, tatăl lui Vlad, și alții, pe care-i rog să mă ierte că nu-i amintesc... Se discuta despre finețurile artei culinare, despre teatru și film, despre viață... Niciodată nimic despre politică. Biftecurei tartar și vinuri bune împodobeau masa...

În toamna lui 1999, mergeam la București; în compartimentul alăturat, călătorea Vlad Mugur. Ne-am îmbrățișat și am rămas la vorbă vreo două ceasuri. „Vezi, a zis Meșterul, șueta asta e reconfortantă și ne face mai buni și mai drepți. E atâta răutate și mizerie în jurul nostru...” l-am amintit, între altele, cum am învățat teatru de la el, cum își urmărea spectacolele. „Nu mai am puterea de atunci, acum o fac sporadic... Știi, omul e ca un râu, care ajunge la câmpie și la vărsarea lui în alt fluviu; acolo e mai liniștit, mai sobru, mai tăcut... Am devenit și eu mai tăcut,

mai liniștit... Se apropie finalul...” „Lasă, meștere, încă nu cade cortina. Mai sunt spectacole, ne vom mai bucura...” „Sunt multe în urmă și nimeni nu știe ce va fi mâine... Și viața unui om e un spectacol – ratat

foto: Dorian Delureanu

Slugă la doi stăpâni de Goldoni, regia: Vlad Mugur, T.N. Craiova

sau epocal –, care se încheie cu o cortină. A mea e pe undeva pe-aproape...” Ca să-l înveselesc, i-am spus niște bancuri cu ardeleni. A zâmbit și a rămas adâncit în gânduri. Când ne-am despărțit, mi-a spus: „Mă obsedează o frază a lui Heidegger, mai bine nu-mi cădea sub ochi. Zice filozoful: «Seara acestui anotimp al lumii se îndreaptă către noapte». Pentru mine, seara e pe sfârșite, dragă Viorele... Vine noaptea!”

A mai apucat, în seara vieții lui, să ne lase un Hamlet. Un testament...

Viorel Cacoveanu